

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ

Кафедра економіки підприємств

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

методичні рекомендації

для практичних занять та самостійної роботи здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Економіка»
спеціальності 051 «Економіка» денної форми здобуття вищої освіти

МИКОЛАЇВ
2026

УДК 332.1
Р31

Рекомендовано до друку рішенням науково-методичної комісії факультету менеджменту Миколаївського НАУ від 21.05.2026 р., протокол № 9.

Укладачі:

Горобченко О. А. - канд. екон. наук, доцент кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет.

Христенко О. А. – канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри економіки підприємств, Миколаївський національний аграрний університет.

Рецензенти:

Михальчишина Л. Г. – кандидат економічних наук, доцент, ПВНЗ «Вінницький інститут конструювання одягу і підприємництва», м. Вінниця, Україна.

Тищенко С. І. – кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри економічної кібернетики, комп'ютерних наук та інформаційних технологій, Миколаївський НАУ, м. Миколаїв, Україна.

Регіональна економіка : методичні рекомендації для практичних занять та самостійної роботи здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Економіка» спеціальності 051 «Економіка» денної форми здобуття вищої освіти / уклад. О. А. Горобченко, О. А. Христенко. Миколаїв : МНАУ, 2026. 50 с.

УДК 332.1

©Миколаївський національний аграрний університет, 2026

© Горобченко О.А., Христенко О.А. 2026

ЗМІСТ

	Стор.
Вступ	4
Тематика практичних занять і самостійної роботи ОК «Регіональна економіка»	7
Структура та зміст практичних занять	8
Ілюстративно-довідковий матеріал для практичних занять і самостійної роботи	13
Практичні завдання 1-16: умова та методичні пояснення	20
Вимоги до написання та оформлення індивідуального завдання з курсу	32
Методи, форми контролю, критерії та засоби оцінювання запланованих програмних результатів навчання	35
Глосарій основних понять та термінів	37
Список використаних джерел	42
Додатки	46

Освітній компонент «Регіональна економіка» посідає важливе місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю «Економіка», оскільки забезпечує формування теоретичних знань та практичних навичок у сфері формування, розгляду, затвердження, виконання та контролю за виконанням бюджетів. Мета методичних рекомендацій полягає в наданні здобувачам освіти структурованого алгоритму для ефективної організації їхньої практичної та самостійної роботи, що сприятиме глибокому засвоєнню навчального матеріалу та формуванню необхідних професійних компетенцій (табл.1).

Таблиця 1. Програмні, загальні, фахові компетентності та програмні результати навчання за ОПІ

Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері економіки, що передбачає застосування теорій, методів і підходів економічної науки, аналіз соціально-економічних процесів та обґрунтування управлінських рішень в умовах невизначеності.
Загальні компетентності	
ЗК 5	Знання і розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
ЗК 6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
ЗК 8	Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
Фахові компетентності	
ФК 1	Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на макро-, мезо- та мікрорівнях.
ФК 4	Здатність пояснювати економічні та соціальні процеси і явища на основі теоретичних моделей, аналізувати та змістовно інтерпретувати отримані результати.
ФК 7	Здатність застосовувати комп'ютерні технології та програмне забезпечення з оброблення економічних даних, побудови таблиць, графіків і діаграм.
ФК 10	Здатність використовувати сучасні джерела економічної, статистичної, соціальної та управлінської інформації для аналізу регіонального розвитку.
ФК 11	Здатність обґрунтовувати економічні рішення на основі аналізу ресурсного, демографічного, інвестиційного, інноваційного та екологічного потенціалу територій.
Програмні результати навчання за ОПІ	
ПРН 5	Застосовувати аналітичний та методичний інструментарій для обґрунтування пропозицій і прийняття управлінських рішень у сфері економіки.
ПРН 10	Проводити аналіз функціонування та розвитку економічних систем, оцінювати динаміку соціально-економічних показників і формулювати обґрунтовані висновки.
ПРН 13	Ідентифікувати джерела інформації, здійснювати її пошук, оброблення, систематизацію та використання для розв'язання професійних завдань.
ПРН 16	Використовувати сучасні інформаційні технології для аналізу економічних процесів, підготовки аналітичних матеріалів, таблиць, графіків і презентацій.
ПРН 21	Уміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз і синтез для виявлення проблем регіонального розвитку, оцінювання потенціалу територій та обґрунтування напрямів їх збалансованого розвитку.

Сформовано автором на основі Робочої програми ОК «Регіональна економіка».

У процесі вивчення освітнього компонента «Регіональна економіка» здобувачі освіти повинні:

знати:

- сутність, предмет, об'єкт, завдання та методи дослідження регіональної економіки;
- основні закономірності, принципи та фактори розміщення продуктивних сил;
- теоретичні засади економічного районування та сучасні форми просторової організації господарства;
- зміст, мету, завдання та механізми реалізації державної регіональної політики;
- особливості формування демографічного, природно-ресурсного, екологічного, інвестиційного та інноваційного потенціалу регіонів;
- основні соціально-економічні показники розвитку регіонів України та методику їх аналізу;
- сучасні виклики регіонального розвитку України в умовах воєнного стану, післявоєнного відновлення, децентралізації та європейської інтеграції.

вміти:

- аналізувати соціально-економічний розвиток регіонів України на основі статистичних, картографічних і аналітичних матеріалів;
- визначати чинники формування регіональної спеціалізації та конкурентних переваг територій;
- оцінювати демографічний, природно-ресурсний, екологічний та інвестиційний потенціал економічних районів і областей України;
- здійснювати порівняльний аналіз регіональних показників, будувати таблиці, графіки, діаграми та формулювати аналітичні висновки;
- працювати з офіційними статистичними джерелами, нормативно-правовими актами, стратегіями регіонального розвитку та відкритими державними порталами;
- обґрунтовувати напрями раціонального використання ресурсного потенціалу регіонів;
- визначати проблеми та перспективи збалансованого розвитку територій з урахуванням сучасних економічних, соціальних, екологічних і безпекових викликів.

Завдання методичних рекомендацій освітнього компонента «Регіональна економіка»:

1. Визначити зміст, обсяг та послідовність виконання практичних і самостійних завдань з курсу.
2. Надати здобувачам освіти чіткі методичні орієнтири щодо аналізу статистичних даних, побудови аналітичних таблиць, графічних матеріалів і формулювання висновків.
3. Сформувати рекомендації щодо опрацювання нормативно-правових документів, стратегій регіонального розвитку, офіційних статистичних джерел та аналітичних матеріалів.
4. Сприяти розвитку навичок самостійного пошуку, аналізу та систематизації інформації щодо соціально-економічного, демографічного, природно-ресурсного, екологічного, інвестиційного та інноваційного розвитку регіонів України.
5. Забезпечити формування практичних умінь оцінювати регіональні диспропорції, визначати конкурентні переваги територій та обґрунтовувати напрями їх збалансованого розвитку.
6. Сприяти підготовці здобувачів освіти до виконання індивідуальних завдань, аналітичних довідок, презентацій, доповідей і практичних розрахунків з регіональної економіки.

Ефективне використання цих методичних рекомендацій дозволить здобувачам освіти опанувати основні поняття, принципи, методи та механізми функціонування регіональної економіки України, сформувати практичні навички аналізу регіонального розвитку, оцінювання ресурсного потенціалу територій і підготовки обґрунтованих аналітичних висновків, що є важливим для їхньої майбутньої професійної діяльності у сфері економіки, управління та регіонального розвитку.

ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА «РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

Теми практичних занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
6 семестр			
1.	1	Регіональна економіка: предмет, методи і завдання	4
2.	2	Розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів	4
3.	3	Економічне районування: теоретичні засади та трансформаційні процеси	4
4.		Регіональні інноваційні хаби як інструмент інноваційного розвитку регіонів	4
5.	4	Державна регіональна політика: сутність, мета і завдання	4
6.	5	Механізм реалізації та пріоритети розвитку державної регіональної політики	4
7.	6	Демографічний потенціал у регіональному контексті	4
8.	7	Природно-ресурсний потенціал країни та його економічна оцінка	4
9.	8	Сучасна екологічна ситуація в Україні та її регіонах	4
Разом			36

Самостійна робота

№ з/п	№ теми	Назва теми	Кількість годин
6 семестр			
1.	1	Регіональна економіка: предмет, методи і завдання	5
2.	2	Розміщення продуктивних сил та формування економіки регіонів	5
3.	3	Економічне районування: теоретичні засади та трансформаційні процеси	5
4.	3	Регіональні інноваційні хаби як інструмент інноваційного розвитку регіонів	10
5.	4	Державна регіональна політика: сутність, мета і завдання	5
6.	5	Механізм реалізації та пріоритети розвитку державної регіональної політики	5
7.	6	Демографічний потенціал у регіональному контексті	5
8.	7	Природно-ресурсний потенціал країни та його економічна оцінка	5
9.	8	Сучасна екологічна ситуація в Україні та її регіонах	5
Разом			50

СТРУКТУРА ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1-2. РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА: ПРЕДМЕТ, МЕТОДИ І ЗАВДАННЯ

 Мета: сформувати у здобувачів освіти розуміння сутності регіональної економіки як науки, її предмета, об'єкта, основних завдань і методів дослідження регіонального розвитку.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутність регіональної економіки як навчальної дисципліни?
2. Які підходи існують до визначення поняття «регіон»?
3. Які основні проблеми досліджує регіональна економіка?
4. Які методи застосовуються для аналізу регіонального розвитку?

Ключові поняття і терміни: регіон, регіональна економіка, продуктивні сили, територіальна організація господарства, методологія дослідження, економічний аналіз, картографічний метод, балансовий метод.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3-4. РОЗМІЩЕННЯ ПРОДУКТИВНИХ СИЛ ТА ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІКИ РЕГІОНІВ

 Мета: поглибити знання здобувачів щодо закономірностей, принципів і факторів розміщення продуктивних сил, а також їх впливу на формування економіки регіонів України.

Питання для обговорення:

1. Які закономірності визначають розміщення продуктивних сил?
2. У чому полягає сутність принципу раціонального розміщення виробництва?
3. Як природно-географічні, демографічні та техніко-економічні фактори впливають на розвиток регіонів?
4. Які сучасні виклики змінюють просторову організацію економіки України?

Ключові поняття і терміни: продуктивні сили, розміщення виробництва, територіальний поділ праці, спеціалізація регіону, фактори розміщення, комплексний розвиток, територіальна концентрація, регіональна конкурентоспроможність.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4-5. ЕКОНОМІЧНЕ РАЙОНУВАННЯ: ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ТА ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

 Мета: сформувати практичні навички аналізу економічного районування України, визначення спеціалізації економічних районів і сучасних форм просторової організації господарства.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутність економічного районування?
2. Які ознаки характеризують економічний район?
3. Як економічне районування пов'язане з територіальним поділом праці?
4. Яку роль відіграють агломерації, кластери, індустріальні парки та інноваційні хаби у сучасному просторовому розвитку?

Ключові поняття і терміни: економічний район, макрорегіон, мезорегіон, мікрорегіон, агломерація, кластер, індустріальний парк, інноваційний хаб, смарт-спеціалізація, просторовий розвиток.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6-7. РЕГІОНАЛЬНІ ІННОВАЦІЙНІ ХАБИ ЯК ІНСТРУМЕНТ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

 Мета практичного заняття: сформувати у здобувачів вищої освіти розуміння сутності, функцій і значення регіональних інноваційних хабів у розвитку інноваційної інфраструктури, трансферу технологій, підтримці стартапів та підвищенні конкурентоспроможності регіонів.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутність регіонального інноваційного хабу та які його ознаки?
2. Яку роль відіграють інноваційні хаби у формуванні інноваційної екосистеми регіону?
3. Які приклади ефективної діяльності інноваційних хабів в Україні та світі можна вважати найбільш показовими?
4. Які джерела фінансування та інструменти підтримки можуть забезпечувати діяльність регіональних інноваційних хабів?

Ключові поняття і терміни: регіональний інноваційний хаб, інноваційна екосистема, інноваційна інфраструктура, стейкхолдери, трансфер технологій, стартап, інтелектуальна власність, R&D-центр, індустріальний парк, венчурні інвестиції, смарт-спеціалізація.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8-9. ДЕРЖАВНА РЕГІОНАЛЬНА ПОЛІТИКА: СУТНІСТЬ, МЕТА І ЗАВДАННЯ

 Мета: розкрити зміст державної регіональної політики, її роль у забезпеченні збалансованого соціально-економічного розвитку регіонів та подоланні міжрегіональних диспропорцій.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутність державної регіональної політики?
2. Які основні цілі та завдання державної регіональної політики України?
3. Як регіональна політика сприяє вирівнюванню рівнів розвитку територій?
4. Яке значення має регіональна політика в умовах воєнного стану та післявоєнного відновлення?

Ключові поняття і терміни: державна регіональна політика, регіональний розвиток, міжрегіональні диспропорції, децентралізація, територіальна громада, стратегія регіонального розвитку, відновлення регіонів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10-11. МЕХАНІЗМ РЕАЛІЗАЦІЇ ТА ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВНОЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ

 Мета: сформувати у здобувачів розуміння механізмів реалізації державної регіональної політики, її інструментів, пріоритетів і напрямів удосконалення в сучасних умовах.

Питання для обговорення:

1. Які складові включає механізм реалізації державної регіональної політики?
2. Яку роль відіграють стратегії, програми та фінансові інструменти у розвитку регіонів?
3. Які пріоритети регіонального розвитку є актуальними для України?
4. Як забезпечити ефективну взаємодію держави, регіонів, громад і бізнесу?

Ключові поняття і терміни: механізм регіональної політики, стратегічне планування, регіональна програма, фінансове забезпечення, інвестиційний потенціал, агенція регіонального розвитку, публічно-приватне партнерство.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 12-13. ДЕМОГРАФІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ У РЕГІОНАЛЬНОМУ КОНТЕКСТІ

 Мета: сформувати практичні навички аналізу демографічного потенціалу регіонів України, оцінювання чисельності, структури, розміщення населення та демографічних чинників регіонального розвитку.

Питання для обговорення:

1. Що таке демографічний потенціал регіону?
2. Які показники використовуються для характеристики населення регіону?
3. Як природний і міграційний рух населення впливають на розвиток територій?
4. Які демографічні виклики є найбільш актуальними для регіонів України?

Ключові поняття і терміни: демографічний потенціал, чисельність населення, щільність населення, урбанізація, природний приріст, міграційний приріст, трудові ресурси, людський потенціал, індекс людського розвитку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 14-15. ПРИРОДНО-РЕСУРСНИЙ ПОТЕНЦІАЛ КРАЇНИ ТА ЙОГО ЕКОНОМІЧНА ОЦІНКА

 Мета: сформувати вміння оцінювати природно-ресурсний потенціал економічних районів і областей України, визначати його структуру, господарське значення та напрями раціонального використання.

Питання для обговорення:

1. У чому полягає сутність природно-ресурсного потенціалу?
2. Які складові формують природно-ресурсний потенціал регіону?
3. Як земельні, водні, лісові та мінерально-сировинні ресурси впливають на спеціалізацію регіональної економіки?
4. Які напрями раціонального природокористування є пріоритетними для України?

Ключові поняття і терміни: природно-ресурсний потенціал, земельні ресурси, водні ресурси, лісові ресурси, мінерально-сировинні ресурси, рекреаційні ресурси, фауністичні ресурси, ресурсозбереження, економічна оцінка ресурсів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 16-17. СУЧАСНА ЕКОЛОГІЧНА СИТУАЦІЯ В УКРАЇНІ ТА ЇЇ РЕГІОНАХ

 Мета: сформувати у здобувачів здатність аналізувати екологічний стан регіонів України, визначати основні джерела забруднення, екологічні ризики та напрями екологічно збалансованого розвитку територій.

Питання для обговорення:

1. Які чинники формують сучасну екологічну ситуацію в Україні?
2. Які екологічні проблеми є найбільш характерними для регіонів України?
3. Як війна впливає на стан довкілля та природно-ресурсний потенціал територій?
4. Які напрями екологічної політики та зеленого відновлення є актуальними для України?

Ключові поняття і терміни: екологічна ситуація, екологічний потенціал, антропогенне навантаження, забруднення довкілля, природоохоронні території, екологічна безпека, екоцид, зелене відновлення, сталий розвиток.

ІЛЮСТРАТИВНО-ДОВІДКОВИЙ МАТЕРІАЛ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

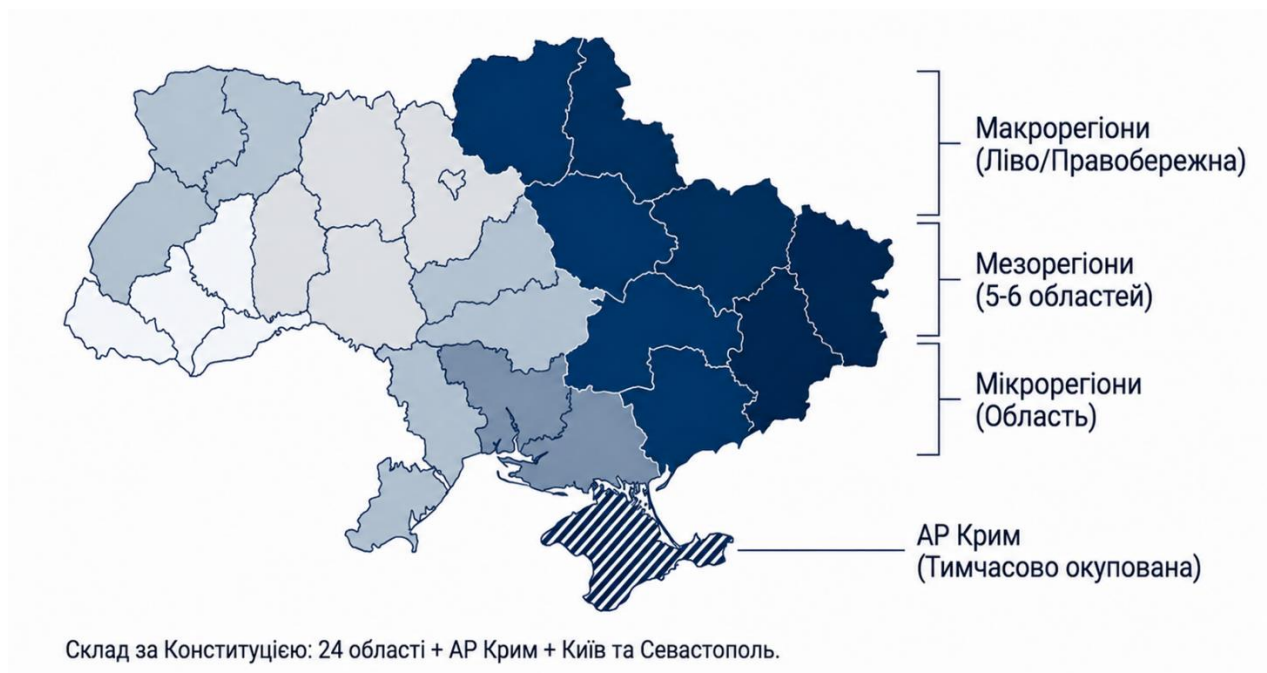

Рисунок 1 – Адміністративно-територіальний устрій України

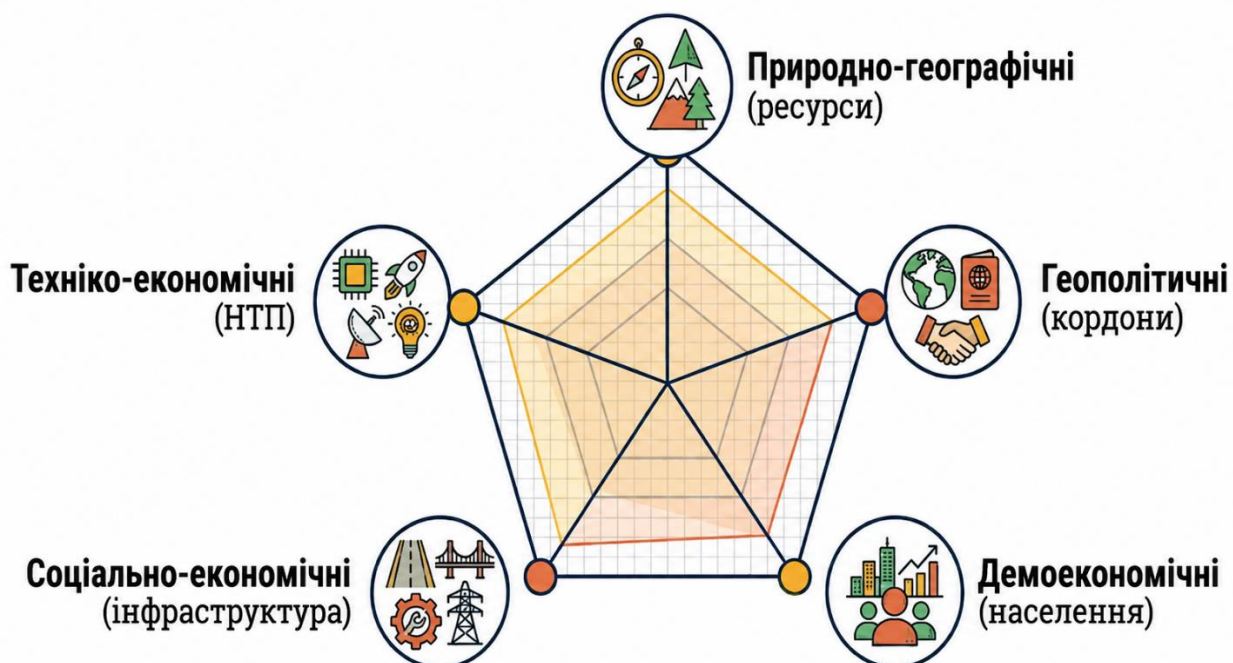

Рисунок 2 – Класифікація факторів РПС

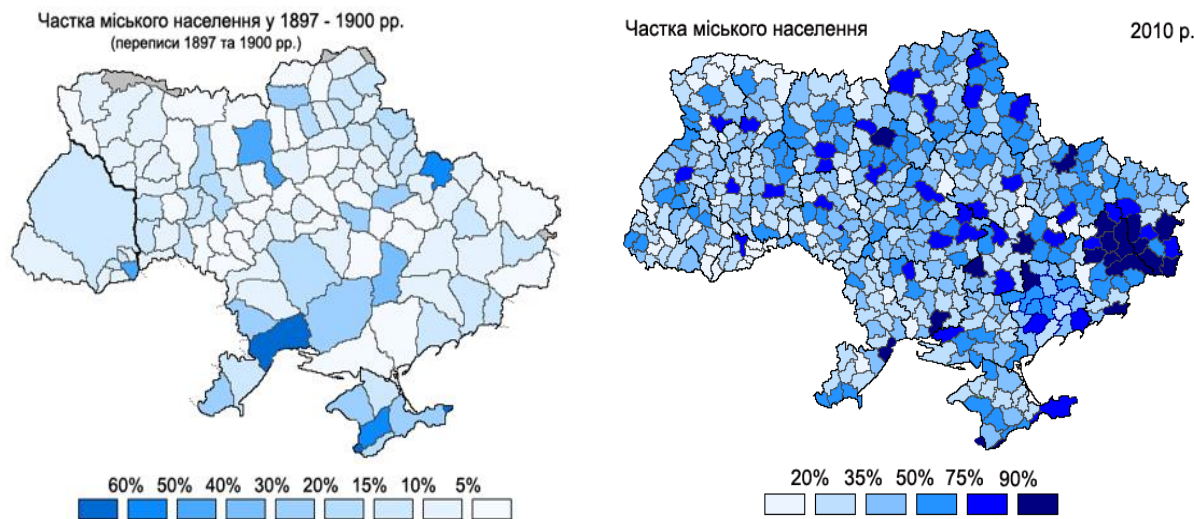

Рисунок 3 – Рівень урбанізації в регіонах України, %

Рівень урбанізації — це частка міського населення в загальній кількості населення країни або регіону, що вимірюється у відсотках.

В Україні цей показник становить близько 69,5% (на 2020 рік), тоді як у світі понад 56% людей проживають у містах (2023). Він відображає зростання ролі міст, індустріалізацію та поширення міського способу життя.

Рисунок 4 – Економічні райони (мезорегіони) України за Б. Буткевичем

Рисунок 5 – Економічні райони (мезорегіони) України за Ф. Заставним

Фахівці Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України пропонують розділити майбутню економічну географію країни на чотири зони: Північний схід, Південний схід, Центральну Україну та Західний регіон (рис. 6). Такий підхід дозволить уникнути неефективного розподілу ресурсів і створити умови для повернення мільйонів мігрантів.

Рисунок 6 – Рекомендовані економічні зони від Інституту демографії та соціальних досліджень імені М.В. Птухи НАН України

Рисунок 7 – Стратегічні цілі економічного районування

Рисунок 8 – Фактори сучасного просторового формування економіки регіонів

Рисунок 9 – Ієрархія просторових форм організації

Рисунок 9 – Колесо оцінювання можливостей смарт-спеціалізації в Україні*

* Побудовано спільно з експертами Об'єднаного дослідницького центру Європейської комісії (JRC), 2017

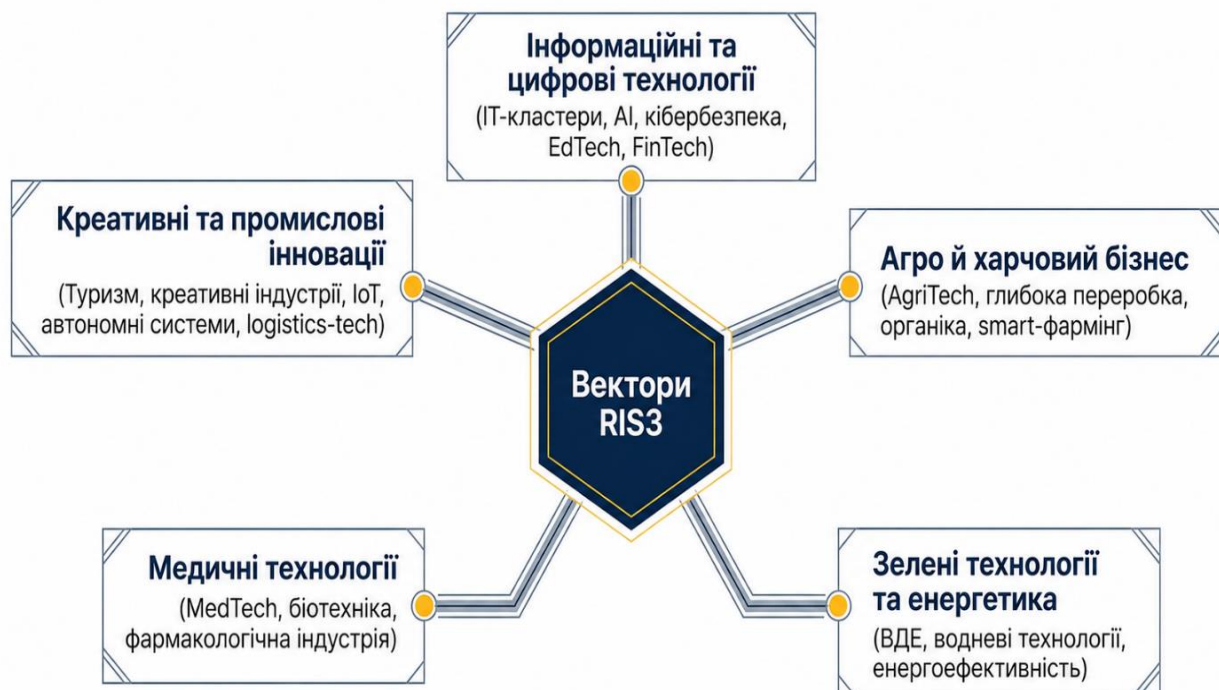

Рисунок 10 – Типові сфери Smart-спеціалізації в Україні

Рисунок 11 – Взаємозв'язок державної стратегії, регіональних стратегій та планів реалізації регіонального розвитку

Рисунок 12 – Основні компоненти механізму реалізації державної регіональної політики

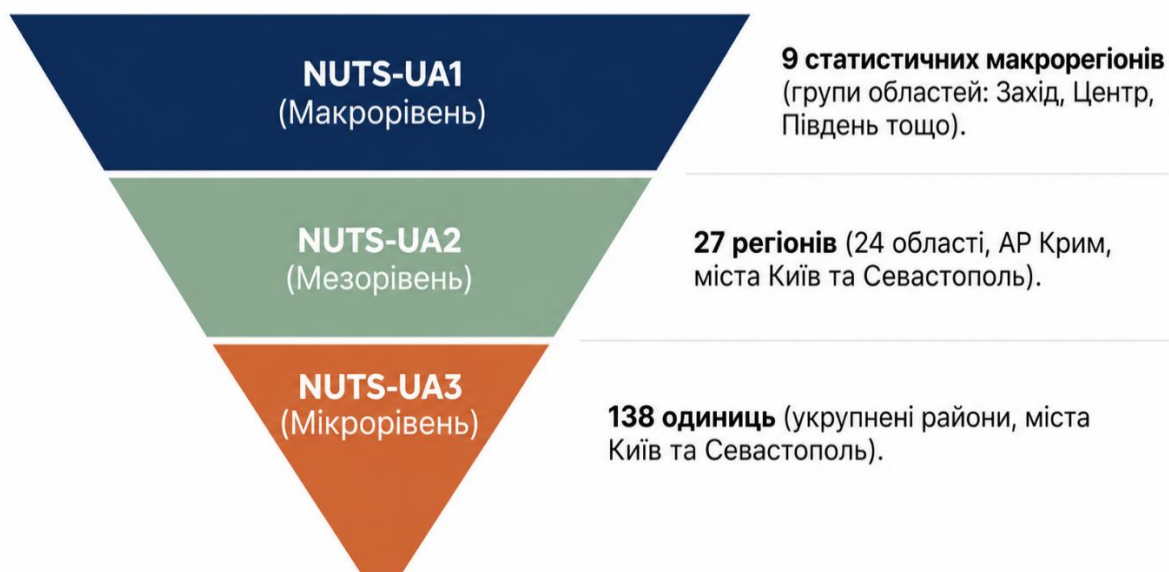

Рисунок 13 – Структура NUTS-UA та її рівні ієрархії

Номенклатура територіальних одиниць для статистики (*НТОС*; *англ. Nomenclature of Territorial Units for Statistics, NUTS*) — у Європейському Союзі стандарт геокодування адміністративно-територіального поділу держав для статистичних цілей. Стандарт, прийнятий у 2003 році розроблено та регулюється Європейським Союзом, і тому більш детально охоплює лише держави-члени ЄС.

ПРАКТИЧНІ ЗАВДАННЯ: УМОВА ТА МЕТОДИЧНІ ПОЯСНЕННЯ

ЗАВДАННЯ 1

Пройти тест на закріплення знань сутності категорії «економіка».

ЗАВДАННЯ 2

Побудувати і заповнити схематичне зображення (рис. 2.1), використавши достовірні джерела даних.

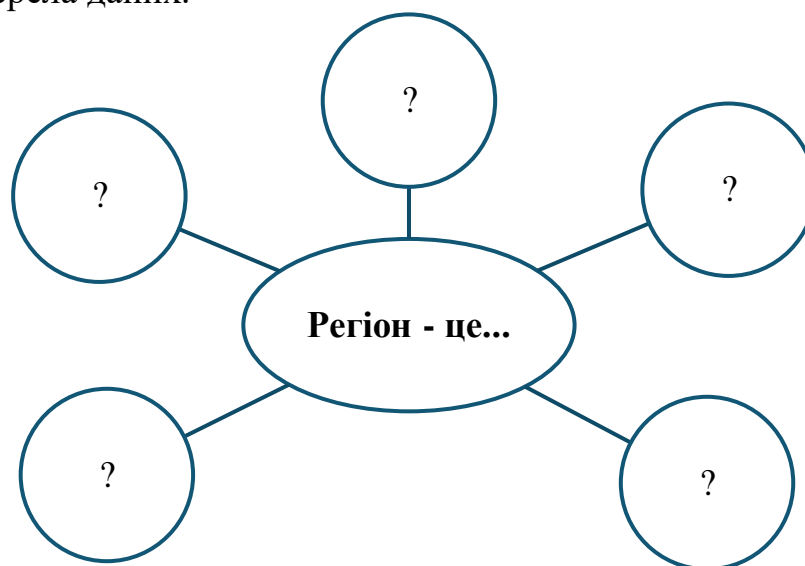

Рисунок 2.1 – Сутність поняття «регіон»

ЗАВДАННЯ 3

Вставити пропущені слова.

Згідно з _____, територія нашої країни складається з _____ областей, _____ та двох міст зі спеціальним статусом – столиці держави _____ та _____. Області України поділено на райони: від _____ до _____. У кожній області та районі є _____, який виконує функцію столиці територіальної одиниці, де розташовані органи влади обласного та районного значення.

Найменша область України за площею – _____ (_____ км²), а найбільша – _____ (_____ км²).

Дати відповідь на питання:

1. Які області межують з ЄС?
2. Що таке територіальна громада?
3. Чи може місто стати обласним центром?
4. Чи змінюються межі областей?

ЗАВДАННЯ 4

Відскануй QR – код і познач на карті України дев'ять економічних районів (мезорегіонів) України. Файл зберегти під своїм Прізвищем і надати на платформу Moodle МНАУ.

ЗАВДАННЯ 5

В основі регіональної економіки лежить розуміння регіону як адміністративно-територіальної одиниці. Для ефективного управління та розробки державних програм важливо розуміти досвід сусідніх країн та провідних економік світу.

Використовуючи статистичні дані та знання про державний устрій країн Європи, ідентифікуйте назви адміністративно-територіальних одиниць вищого рівня для наступного переліку.

Республіка Польща має 16 ... (що майже на 10 одиниць менше, ніж кількість областей в Україні).

Федеративна Республіка Німеччина поділена на 16 ... (попри значну площу та чисельність населення).

Французька Республіка структурована на 18 ..., включно із заморськими територіями.

Італійська Республіка поділена на 20 ...

Румунія характеризується розгалуженою системою, що включає 41... та 1 ..., що кількісно перевищує показники України при меншій загальній площі держави.

Доповніть даний перелік країн інформацією про адміністративно-територіальний устрій ще 3–4 країн Європи (на власний вибір), вказавши назву одиниці вищого рівня та їхню загальну кількість.

Дайте коротку відповідь на питання: як кількість та масштаб адміністративних регіонів корелює із завданнями регіональної політики щодо «вирівнювання розвитку територій» та «забезпечення зростання на основі власного потенціалу»?

ЗАВДАННЯ 6

Використовуючи актуальні статистичні дані, нормативно-правові акти щодо адміністративно-територіального устрою та галузеві огляди, провести комплексну економіко-географічну характеристику макрорегіонів України (табл. 1.5).

При заповненні дотримуйтесь наступної послідовності:

1. *Ідентифікація рівнів*: визначте назву макрорегіону та відповідного мезорегіону згідно з чинною сіткою економічного районування.
2. *Територіальний склад*: укажіть перелік областей, що входять до складу мікрорегіону.
3. *Кількісні показники*: наведіть загальну площу території (км^2) та актуальну кількість територіальних громад (ТГ) у межах визначеного регіону.
4. *Адміністративна прив'язка*: Зазначте назву обласного центру (або адміністративного центру мезорегіону).
5. *Галузевий аналіз*: визначте 3–4 провідні галузі господарства, що формують профіль регіону (на основі показників валової доданої вартості або індексу промислової продукції).

Вимоги до оформлення:

- Дані щодо кількості ТГ мають бути актуальними станом на поточний рік.
- Перелік галузей господарства слід подавати у порядку спадання їхнього значення для економіки регіону.
- У примітках до таблиці обов'язково вкажіть джерела використаної статистичної інформації.

Методичні пояснення до макрорегіонального поділу:

Найпоширеніша навчальна схема: Захід – Центр – Схід – Південь – Північ – Столичний. Інколи Північ включають до Центрального, а Столичний не виділяють окремо. Для економічного аналізу доцільно залишати 6 макрорегіонів, оскільки Київ суттєво спотворює середні показники.

Таблиця 6 Характеристика макрорегіонів України

Макро-регіон	Мезо-регіон	Склад областей (мікрорегіон)	Територія, км ²	Обласний центр	Кількість ТГ	Провідні галузі господарства
...						

Джерело: ...

Інформаційні джерела:

1. Кількість ТГ. *Офіційний Сайт «Децентралізація»*. URL: <https://decentralization.ua/newgromada>
2. Області України за площею. *INSIDE-UA*. URL: <https://inside-ua.com/regions/by-area>

ЗАВДАННЯ 7

Порівняння кількості та назв *адміністративно-територіальних одиниць* України та сусідніх європейських держав (табл. 7).

На основі офіційних статистичних джерел і нормативно-правових актів:

1. Проаналізувати адміністративно-територіальний устрій України, визначивши: рівні поділу (макро-, мезо-, мікрорівень); кількість адміністративно-територіальних одиниць кожного рівня; їх офіційні назви.

2. Здійснити порівняльний аналіз із сусідніми державами Європи, зокрема: Польщею, Словаччиною, Угорщиною, Румунією, Молдовою тощо.

3. Для кожної країни визначити та оформити у вигляді таблиці 6:

- рівні адміністративно-територіального поділу;
- назви одиниць (воєводство, край, жудець тощо);
- їх кількість на кожному рівні;

– наявність елементів місцевого самоврядування (гміни, комуни, муніципалітети).

4. Зробити висновки.

Таблиця 7 Адміністративно-територіальний поділ України та сусідніх держав Європи

№	Країна	Рівень адмін. поділу	Назва одиниць	Кількість	Адмін. центри	Органи само-врядування	Примітки
1	Україна	I рівень	області				
		II рівень	райони				
		III рівень	ТГ				
2		I рівень					
		II рівень					
		III рівень					
...							

Джерело: ...

ЗАВДАННЯ 8

Використовуючи актуальні статистичні дані, визначити і проаналізувати рівень урбанізації в регіонах України за 2 роки.

Зробити висновки.

Таблиця 8 Динаміка рівня урбанізації областей України

Країна/ Області	Територія, км ²	Населення, тис. осіб		Рівень урбанізації, %	
		20.. рік	20.. рік	20 ...рік	20.. р.
<i>Україна</i>	603 628				

Джерело: ...

Інформаційні джерела:

1. Населення і міграція. Офіційний сайт Держстату України.
URL: <https://stat.gov.ua/uk/topics/naselennya-ta-mihratsiya>
2. Області України за площею. *INSIDE-UA*. URL: <https://inside-ua.com/regions/by-area>

ЗАВДАННЯ 9

Визначити для кожного економічного району (див. рис. 1) основні області, що входять до його складу, та вкажіть ключові напрями господарської спеціалізації (табл. 9). Під час виконання завдання врахуйте природно-ресурсний потенціал, галузеву структуру економіки, рівень розвитку промисловості, сільського господарства, транспорту та сфери послуг (Додаток В).

Зробити висновки про роль економічного районування у формуванні регіональної спеціалізації України.

Таблиця 10 Порівняльна характеристика форм просторової організації економіки регіонів

Критерій порівняння	Економічний район	Агломерація	Кластер
Масштаб			
Основа формування			
Ядро розвитку			
Основні зв'язки			
Приклад в Україні			
Провідні функції			
Переваги для регіонального розвитку			
Можливі обмеження або ризики			

ЗАВДАННЯ 11

Оберіть один із дев'яти економічних районів України (рис. 4) та на основі офіційних статистичних даних Державної служби статистики України проаналізуйте динаміку чисельності населення, природного й міграційного приросту України та областей обраного району за останні 2–3 роки. Результати дослідження подайте у табл. 11.1 і 11.2. Додатково побудуйте графічне зображення розподілу наявного населення за статтю в межах обраного економічного району та його областей із зазначенням року або періоду аналізу.

За результатами виконання завдання сформулюйте короткі висновки щодо демографічної динаміки, частки населення обраного економічного району в загальній чисельності населення України та основних чинників формування населення регіону.

Таблиця 11.1 Динаміка зміни _____ чисельності населення областей _____ району та України

Країна/області	20__ р.	20__ р.	20__ р.	Темп приросту, %	
Україна, млн осіб					
Області _____ району, тис. осіб					
Разом по району					
Частка населення _____ району у загальній чисельності населення України, %					
Всього					

Джерело: ...

Таблиця 11.2 Формування _____ населення областей _____ району та України

Країна/ Області	Загальний приріст, скорочення (-), осіб		у тому числі:			
			природний приріст, скорочення (-)		міграційний приріст, скорочення (-)	
	20__ р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.	20__ р.
Україна						
Разом по ЕР						

Джерело: ...

ЗАВДАННЯ 12

Обрати один з 9 - ти економічних районів України (див. рис. 4).

Проаналізувати соціально -економічні показники обраного економічного району та його областей за 2 останні роки, скориставшись достовірною інформацією з офіційного сайту Держстату України. Зробити висновки.

Таблиця 12 Основні соціально -економічні показники _____ району України

Показники	Області	20__ рік	20__ рік	Темп приросту, %
Валовий регіональний продукт (ВРП) у фактичних цінах , млн грн				
<i>Разом по району</i>				
ВРП на 1 особу, грн				
<i>Разом по району</i>				
Кількість діючих суб'єктів господарювання, од.				
<i>Разом по району</i>				
Кількість зайнятих працівників, тис. осіб				
<i>Разом по району</i>				
Кількість найманих працівників, тис. осіб				
<i>Разом по району</i>				

Обсяг реалізованої продукції (товарів, послуг), млн грн				
Разом по району				
...				
Разом по району				

Джерело: ...

ЗАВДАННЯ 13

Оберіть один економічний район України та проаналізуйте компонентну структуру його природно-ресурсного потенціалу в розрізі областей (табл. 12). Вихідні дані у Додатку А.

Зробити висновки.

Таблиця 13 Компонентна структура ПРП _____ економічного району

Мезорегіон, області	Потенціал регіону у % до потенціалу країни	Потенціал ресурсів за видами, %					
		мінеральних	водних	земельних	лісових	тварин	природних

Джерело: ...

ЗАВДАННЯ 14

Оберіть один економічний район України та охарактеризуйте основні складові його природно-ресурсного потенціалу в розрізі областей. На основі статистичних, картографічних та довідкових матеріалів, офіційні інформаційні ресурси заповніть таблицю 13, визначивши особливості земельних, водних, лісових, рекреаційних і фауністичних ресурсів кожної області, що входить до складу обраного економічного району.

Під час характеристики **земельних ресурсів** слід визначити загальну площу земель області (тис. га), частку сільськогосподарських угідь (у %), рівень розораності території (у %) та якість ґрунтів (бальна оцінка), середня вартість 1 га відчужених земель (тис. грн).

У процесі аналізу **водних ресурсів** необхідно зазначити найменування основних річок, озер, водосховищ; рівень забезпеченості водними ресурсами (у %) та сучасний стан водокористування.

Для оцінки **лісових ресурсів** потрібно охарактеризувати площу лісів (тис. га), рівень лісистості території (у %) та основні лісоутворюючі породи дерев.

Під час характеристики **мінерально-сировинних ресурсів** потрібно визначити основні види корисних копалин, що зосереджені на території економічного району та його областей; найбільші родовища; рівень забезпеченості мінеральною сировиною; ступінь освоєння ресурсів; їх значення для розвитку промисловості, будівництва, енергетики та інших галузей господарства. Також слід оцінити проблеми використання мінерально-сировинного потенціалу, зокрема виснаження окремих родовищ, екологічні наслідки видобутку та перспективи раціонального ресурсокористування.

Окрему увагу слід приділити **рекреаційним ресурсам**, зокрема природним, кліматичним, лікувально-оздоровчим і туристичним ресурсам, які можуть бути використані для розвитку рекреації, туризму та оздоровчої сфери.

Під час характеристики **фауністичних ресурсів** необхідно визначити основні види тваринного світу, наявність мисливських ресурсів, а також об'єкти охорони біорізноманіття.

За результатами заповнення таблиці потрібно визначити основні природно-ресурсні переваги економічного району та його областей, виявити обмеження у використанні ресурсного потенціалу, а також обґрунтувати напрями раціонального використання земельних, водних, лісових, рекреаційних і фауністичних ресурсів для забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку території.

Результат виконання: заповнена аналітична таблиця 14 та короткий узагальнюючий висновок обсягом до 0,5 сторінки.

Таблиця 14 Характеристика основних складових природно-ресурсного потенціалу _____ економічного району України та його областей

Економічний район / область	Земельні ресурси	Водні ресурси	Лісові ресурси	Мінерально-сировинні ресурси	Рекреаційні ресурси	Фауністичні ресурси	Загальна оцінка ПРП

Джерело: ...

Методичне уточнення: під час заповнення таблиці доцільно використовувати статистичні дані Державної служби статистики України, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державного агентства водних ресурсів України, Державного агентства лісових ресурсів України та матеріали обласних стратегій розвитку.

ЗАВДАННЯ 15

Оберіть один із економічних районів України та підготуйте короткий огляд його екологічного потенціалу в розрізі областей. У процесі виконання завдання охарактеризуйте природно-екологічні умови території, рівень антропогенного навантаження, основні джерела забруднення довкілля, стан

земельних, водних, лісових і рекреаційних ресурсів, а також наявність природоохоронних територій.

Особливу увагу приділіть порівнянню екологічної ситуації в областях обраного економічного району, визначенню екологічних переваг, проблем і ризиків, які впливають на соціально-економічний розвиток території. За результатами аналізу сформулюйте короткі висновки щодо перспектив раціонального природокористування, екологічної безпеки та сталого розвитку обраного економічного району.

Результат виконання: коротка аналітична довідка або таблиці 15 з висновками обсягом 1–2 сторінки.

ЗАВДАННЯ 16

На основі матеріалів щодо напрямів смарт-спеціалізації регіонів України, визначених у стратегіях регіонального розвитку на 2021–2027 роки (Додаток В), проаналізуйте галузеві пріоритети обраного економічного району та областей, що входять до його складу (табл.16).

Для кожної області необхідно визначити провідні напрями смарт-спеціалізації, обґрунтувати їх зв'язок із ресурсним, виробничим, інноваційним і кадровим потенціалом регіону, а також оцінити можливості їх використання для підвищення конкурентоспроможності території.

За результатами аналізу заповніть таблицю 16 та сформулюйте короткий висновок щодо найбільш перспективних напрямів смарт-спеціалізації обраного економічного району.

Таблиця 16 Напрями смарт-спеціалізації областей _____ економічного району України

Район / область	Основні напрями смарт-спеціалізації	Галузі та види економічної діяльності	Ресурсні та виробничі передумови розвитку	Інноваційний потенціал	Очікуваний вплив на розвиток регіону

Джерело: ...

Методичні рекомендації до виконання: під час заповнення таблиці доцільно використовувати стратегії регіонального розвитку областей на 2021–2027 роки, матеріали обласних військових адміністрацій, агенцій регіонального розвитку, Державної служби статистики України та інші офіційні джерела. У висновку необхідно визначити, які напрями смарт-спеціалізації є спільними для областей району, які мають унікальний характер, а також які з них можуть стати основою для формування кластерів, інноваційних хабів, індустріальних парків і залучення інвестицій.

Таблиця 15 Оцінка екологічного потенціалу _____ економічного району України та його областей

Район / область	Природно-екологічні умови	Основні джерела забруднення	Стан земельних ресурсів	Стан водних ресурсів	Лісові та рекреаційні ресурси	Природоохоронні території	Екологічні проблеми та ризики	Перспективи раціонального природокористування
...								

Джерело: ...

Методичне уточнення: під час заповнення таблиці доцільно використовувати дані Державної служби статистики України, Державної служби статистики України, обласних стратегій розвитку, екологічних паспортів областей та матеріалів Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України.

ВИМОГИ ДО НАПИСАННЯ ТА ОФОРМЛЕННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОГО ЗАВДАННЯ КУРСУ «РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

Індивідуальне завдання виконується на тему: «Характеристика _____ економічного району України».

Метою роботи є формування у здобувачів вищої освіти практичних навичок комплексного аналізу економічного району України, оцінювання його демографічного, природно-ресурсного, екологічного, соціально-економічного, інвестиційного та інноваційного потенціалу, а також визначення особливостей просторової організації господарства.

Для виконання завдання здобувач обирає **один економічний район України та здійснює його характеристику в розрізі областей.**

У роботі необхідно відобразити склад економічного району на карті, визначити його належність до макрорегіону, адміністративно-територіальні особливості, площу, обласні центри, кількість територіальних громад, районів і населених пунктів.

У змісті індивідуального завдання слід розкрити спеціалізацію економічного району та його областей, напрями смарт-спеціалізації, діяльність агенцій регіонального розвитку, а також особливості формування демографічного потенціалу. Демографічний аналіз має включати динаміку чисельності населення, щільність населення, рівень урбанізації, природний і міграційний рух, статеву структуру населення, середню очікувану тривалість життя та інші релевантні показники.

Окремий матеріал роботи має бути присвячений характеристиці природно-ресурсного потенціалу економічного району. У ньому необхідно проаналізувати земельні, водні, лісові, мінерально-сировинні, рекреаційні та фауністичні ресурси, а також визначити їх значення для господарської спеціалізації території. Доцільно подати короткий огляд екологічного потенціалу, основних екологічних проблем, природоохоронних територій і перспектив раціонального природокористування.

Соціально-економічний аналіз має охоплювати основні статистичні показники розвитку областей економічного району: валовий регіональний продукт, ВРП на одну особу, частку ВРП у загальнонаціональному підсумку, кількість діючих суб'єктів господарювання, зайнятих і найманих працівників, обсяг реалізованої продукції, наявний дохід населення на одну особу, середньомісячну заробітну плату, капітальні інвестиції, експорт та імпорт товарів. Також необхідно визначити ключових гравців бізнесу, наявність

інноваційних хабів, агломерацій, кластерів, індустріальних парків та охарактеризувати інвестиційний потенціал регіону.

Індивідуальне завдання виконується у формі **презентації**.

Структура презентації має включати:

- ✓ титульний слайд,
- ✓ карту обраного економічного району,
- ✓ аналітичні таблиці, графіки, діаграми,
- ✓ короткі пояснення до показників,
- ✓ узагальнюючі висновки,
- ✓ список використаних джерел.

На титульному слайді зазначаються назва роботи, назва навчальної дисципліни, прізвище та ім'я здобувача, група, заклад освіти та рік виконання.

Під час оформлення презентації слід дотримуватися академічного стилю викладу, логічної послідовності матеріалу, наочності подання статистичних даних і коректності формулювання висновків.

Таблиці та рисунки повинні мати назви, нумерацію та посилання на джерела інформації. Усі статистичні показники мають супроводжуватися зазначенням року або періоду аналізу.

Робота виконується виключно на основі достовірних джерел інформації. Доцільно використовувати офіційні статистичні та інформаційні ресурси — для отримання достовірних даних:

- Державної служби статистики України,
- Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру,
- Державного агентства водних ресурсів України,
- Державного агентства лісових ресурсів України,
- Міністерства розвитку громад та територій України,
- Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів України,
- обласних стратегій розвитку,
- офіційних сайтів обласних військових адміністрацій,
- агенцій регіонального розвитку,
- відкритих державних порталів.

Обов'язковою вимогою є зазначення на слайдах активних посилань на використані джерела даних. У разі використання статистичної, картографічної або аналітичної інформації необхідно вказувати повну назву джерела, рік оприлюднення даних і активне посилання.

Для підготовки презентації з освітнього компонента «Регіональна економіка» здобувачі освіти можуть використовувати **сучасні цифрові інструменти**, які забезпечують якісне оформлення аналітичного, статистичного, картографічного та візуального матеріалу.

До основних інструментів формування презентації належать:

1. Microsoft PowerPoint — для створення структури презентації, оформлення слайдів, розміщення текстових матеріалів, таблиць, схем, діаграм, карт і зображень.

2. Google Slides — для підготовки презентації в онлайн-форматі, спільного редагування матеріалів, збереження роботи у хмарному середовищі та демонстрації результатів дослідження.

3. Canva — для візуального оформлення слайдів, створення інфографіки, схем, титульних сторінок, графічних блоків і презентаційних шаблонів.

4. Microsoft Excel або Google Sheets — для оброблення статистичних даних, побудови таблиць, графіків, діаграм, розрахунку темпів приросту, часток, індексів і порівняльних показників регіонального розвитку.

5. Datawrapper, Flourish або Infogram — для створення інтерактивних графіків, картограм, діаграм і візуалізації статистичних показників соціально-економічного розвитку регіонів.

6. Google Maps, OpenStreetMap, QGIS — для формування картографічних матеріалів, відображення адміністративно-територіального складу економічного району, розміщення об'єктів інфраструктури, індустриальних парків, агломерацій, кластерів та природоохоронних територій.

Під час формування презентації необхідно дотримуватися академічного стилю викладу, логічної послідовності подання матеріалу, єдиного дизайну слайдів, читабельності тексту, коректного оформлення таблиць і рисунків. Усі використані статистичні дані, карти, зображення, схеми та аналітичні матеріали мають супроводжуватися активними посиланнями на джерела інформації.

Результат виконання: презентація з комплексною характеристикою обраного економічного району України, аналітичними таблицями, графічними матеріалами, висновками та переліком використаних джерел, а також коротка доповідь (3-4 аркуші формату А4) до презентації тривалістю 5–7 хвилин.

Методи, форми контролю, критерії та засоби оцінювання запланованих програмних результатів навчання

Методами контролю результатів навчання є: дискусії; практичні завдання; тестування; індивідуальні завдання (наукова доповідь, індивідуальне самостійне завдання, тези доповіді), тощо.

Форми контролю знань здобувачів:

- поточний;
- підсумковий (екзамен).

Поточний контроль знань здобувачів освіти протягом одного семестру включає оцінку за роботу на семінарських, практичних заняттях та за самостійну роботу.

Критерії оцінювання практичних занять та самостійної роботи

	Методи контролю	Бали	
		мінімум	максимум
1	Участь в обговоренні під час семінарських занять	1	7
2	Виконання практичних завдань з тем (за 1 завдання)	2	10
3	Тестування поточне (за 1 тест з теми)	2	8
4	Самостійна робота		
4.1	Наукова доповідь з опублікуванням тез	5	10
4.2	Індивідуальне завдання з презентацією та захистом	10	20
	Всього поточний контроль знань	20	60

Підсумковий контроль знань проводиться у формі екзамену за екзаменаційними білетами, кожен з яких включає три питання (усно). Екзаменаційні білети затверджуються в установленому порядку.

Екзамен є обов'язковою підсумковою формою контролю, яка дає змогу оцінити системне, а не фрагментарне засвоєння навчального матеріалу і не може бути зведена до рівня поточних форм контролю.

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється за національною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»)

Критеріями ефективності запланованих результатів навчання є глибина та дієвість знань, системність та усвідомленість знань.

Методами і засобами оцінювання підготовки до занять та виконання практичних завдань виступають: усний контроль (індивідуальне і фронтальне

опитування здобувачів освіти); засоби письмового контролю (тестові завдання, контрольні роботи, ситуаційні завдання).

***Норми і критерії оцінювання знань
запланованих програмних результатів навчання***

Оцінка «відмінно» – здобувач освіти вільно і творчо володіє матеріалом, визначеним програмою, має діалектичне мислення; аргументовано, науково аналізує процеси управління; глибоко засвоїв основні поняття та категорії економіки та фінансів, вміло користується понятійним апаратом; чітко знає вимоги до змісту та основних економічних категорій. Використовує різноманітні джерела знань. Систематично поповнює знання, вміє застосовувати їх при вирішенні професійних питань.

Оцінка «добре» – здобувач освіти володіє матеріалом, але має незначні ускладнення при відповіді; потребує незначної допомоги викладача при виборі напрямку відповіді та допускає незначні помилки, неточна аргументація. Має знання про зміст та основні поняття економіки, фінансів та інформаційних систем, програмування, добре орієнтується у процесах автоматизації та фінансування

Оцінка «задовільно» – здобувач освіти користується лише окремими знаннями дисципліни, порушує логіку відповіді, відповідь недостатньо самостійна, допускаються суттєві помилки в знаннях та поясненні питань, слабо знає основні економічні поняття, недостатньо користується понятійним апаратом дисципліни. Студенту важко підтримувати бесіду, не вистачає доказів для обґрунтувань власного погляду.

Оцінка «незадовільно» – здобувач освіти не володіє необхідними знаннями, не володіє практичними навичками.

 ГЛОСАРІЙ ОСНОВНИХ ТЕРМІНІВ І ПОНЯТЬ З КУРСУ
«РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА»

№	Термін	Трактування поняття
1	Регіональна економіка (Regional economy)	Галузь економічної науки, що вивчає закономірності розвитку й розміщення продуктивних сил, соціально-економічні процеси та особливості функціонування господарства на рівні регіонів.
2	Регіон (Region)	Частина території країни, що має певні природно-географічні, економічні, соціальні, адміністративні або історичні ознаки та виступає об'єктом регіонального аналізу.
3	Економічний район (Economic region)	Територіально цілісна частина країни, що характеризується спільністю господарської спеціалізації, внутрішніми економічними зв'язками та певним місцем у територіальному поділі праці.
4	Економічне районування (Economic zoning)	Науково обґрунтований поділ території країни на економічні райони з урахуванням природних, соціально-економічних, виробничих і просторових особливостей розвитку.
5	Продуктивні сили (Productive forces)	Сукупність засобів виробництва, трудових ресурсів, природних сил, науки, інформації та технологій, що забезпечують створення матеріальних і нематеріальних благ.
6	Розміщення продуктивних сил (Location of productive forces)	Процес просторової організації виробництва, трудових ресурсів, інфраструктури та природно-ресурсного потенціалу з метою ефективного розвитку територій.
7	Територіальний поділ праці (Territorial division of labour)	Спеціалізація окремих територій на виробництві певних видів продукції чи послуг відповідно до їх ресурсних, економічних і соціальних переваг.
8	Регіональний розвиток (Regional development)	Процес кількісних і якісних змін у соціально-економічній, інфраструктурній, демографічній, екологічній та інституційній сферах регіону.

9	Державна регіональна політика (State regional policy)	Система цілей, заходів та інструментів держави, спрямованих на збалансований розвиток регіонів, подолання диспропорцій і підвищення якості життя населення.
10	Регіональна конкурентоспроможність (Regional competitiveness)	Здатність регіону ефективно використовувати власні ресурси, залучати інвестиції, створювати робочі місця та забезпечувати стає економічне зростання.
11	Спеціалізація регіону (Regional specialization)	Переважає розвиток у регіоні певних галузей, видів виробництва або послуг, що визначають його роль у національній економіці.
12	Смарт-спеціалізація (Smart specialization)	Підхід до регіонального розвитку, що передбачає концентрацію ресурсів на інноваційних напрямках, у яких регіон має конкурентні переваги.
13	Комплексний розвиток регіону (Integrated regional development)	Узгоджений розвиток галузей економіки, соціальної сфери, інфраструктури та природокористування з урахуванням потреб населення і потенціалу території.
14	Територіальна концентрація (Territorial concentration)	Зосередження населення, виробництва, інфраструктури та економічної активності на певній території, що формує центри зростання.
15	Агломерація (Agglomeration)	Просторова форма концентрації населення, підприємств, інфраструктури та послуг навколо великого міста або групи близько розташованих населених пунктів.
16	Кластер (Cluster)	Територіальне об'єднання взаємопов'язаних підприємств, установ, наукових організацій і органів влади, що функціонують у межах певної галузевої спеціалізації.
17	Індустріальний парк (Industrial park)	Спеціально облаштована територія з інженерною та виробничою інфраструктурою, призначена для розміщення промислових і суміжних підприємств.
18	Інноваційний хаб (Innovation hub)	Простір або організаційна платформа, що об'єднує бізнес, науку, стартапи, інвесторів і владу для розвитку інноваційних проєктів.

19	Макрорегіон (Macroregion)	Велика частина території країни, що охоплює кілька регіонів або областей і має спільні просторові, економічні чи стратегічні ознаки.
20	Мезорегіон (Mesoregion)	Територіальне утворення середнього рівня, що зазвичай охоплює кілька областей і характеризується спільними рисами соціально-економічного розвитку.
21	Мікрорегіон (Microregion)	Територіальна одиниця нижчого рівня, що може охоплювати область, громаду або групу суміжних населених пунктів зі спільними господарськими зв'язками.
22	Територіальна громада (Territorial community)	Об'єднання жителів села, селища чи міста, яке має органи місцевого самоврядування, бюджет і повноваження щодо управління місцевим розвитком.
23	Децентралізація (Decentralization)	Передача повноважень, ресурсів і відповідальності від центральних органів влади до органів місцевого самоврядування та регіонального рівня управління.
24	Агенція регіонального розвитку (Regional development agency)	Інституція, що сприяє підготовці та реалізації проєктів регіонального розвитку, залученню інвестицій і координації взаємодії між владою, бізнесом та громадськістю.
25	Демографічний потенціал (Demographic potential)	Сукупність кількісних і якісних характеристик населення регіону, що визначають його можливості для соціально-економічного розвитку.
26	Трудові ресурси (Labour resources)	Частина населення, яка за віком, станом здоров'я, освітою та професійними навичками здатна брати участь у суспільному виробництві.
27	Людський потенціал (Human potential)	Сукупність освітніх, професійних, демографічних, соціальних і культурних характеристик населення, що впливають на розвиток суспільства та економіки.
28	Урбанізація (Urbanization)	Процес зростання ролі міст у розвитку суспільства, збільшення частки міського населення та поширення міського способу життя.
29	Міграція населення (Population migration)	Переміщення населення між територіями, що впливає на чисельність, структуру трудових ресурсів і соціально-економічний розвиток регіонів.

30	Природно-ресурсний потенціал (Natural resource potential)	Сукупність природних ресурсів і умов території, які можуть бути використані для господарської діяльності та забезпечення потреб населення.
31	Земельні ресурси (Land resources)	Частина природно-ресурсного потенціалу, що охоплює земельний фонд території, його структуру, якість ґрунтів і можливості господарського використання.
32	Водні ресурси (Water resources)	Сукупність поверхневих і підземних вод, що використовуються для потреб населення, сільського господарства, промисловості, енергетики та рекреації.
33	Лісові ресурси (Forest resources)	Сукупність лісових масивів, деревної та недеревної продукції, екологічних і рекреаційних функцій лісів, що мають господарське та природоохоронне значення.
34	Мінерально-сировинні ресурси (Mineral resources)	Сукупність корисних копалин і родовищ, що використовуються або можуть бути використані у промисловості, енергетиці, будівництві та інших галузях економіки.
35	Рекреаційні ресурси (Recreational resources)	Природні, кліматичні, лікувально-оздоровчі, культурні та туристичні ресурси, що забезпечують розвиток відпочинку, туризму й оздоровлення населення.
36	Фауністичні ресурси (Faunal resources)	Сукупність видів тваринного світу, мисливських ресурсів та елементів біорізноманіття, що мають екологічне, господарське й природоохоронне значення.
37	Екологічний потенціал (Ecological potential)	Здатність природного середовища регіону підтримувати екологічну рівновагу, забезпечувати відновлення ресурсів і сприяти сталому розвитку території.
38	Екологічна безпека (Environmental security)	Стан захищеності населення, природного середовища та економіки від негативного впливу екологічних загроз і техногенних ризиків.
39	Антропогенне навантаження (Anthropogenic pressure)	Сукупний вплив господарської діяльності людини на природне середовище, що може призводити до

		забруднення, виснаження ресурсів і деградації екосистем.
40	Сталий розвиток (Sustainable development)	Модель розвитку, що передбачає збалансоване поєднання економічного зростання, соціального добробуту та збереження природного середовища для майбутніх поколінь.
41	Інвестиційний потенціал регіону (Regional investment potential)	Сукупність ресурсних, економічних, інфраструктурних, трудових та інституційних умов, що визначають здатність регіону залучати інвестиції.
42	Валовий регіональний продукт, ВРП (Gross regional product, GRP)	Узагальнюючий макроекономічний показник, що відображає вартість кінцевих товарів і послуг, створених у межах певного регіону за визначений період.
43	Регіональна інфраструктура (Regional infrastructure)	Сукупність транспортних, енергетичних, комунальних, соціальних, інформаційних та ринкових об'єктів, що забезпечують функціонування регіональної економіки.
44	Міжрегіональні зв'язки (Interregional relations)	Економічні, виробничі, транспортні, трудові, фінансові та соціальні взаємодії між регіонами країни.
45	Просторова організація економіки (Spatial organization of economy)	Система розміщення населення, виробництва, інфраструктури, ресурсів і економічних центрів у межах певної території.

☐ СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Конституція України : від 28.06.1996 № 254к/96-ВР : станом на 1 січня 2020 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>
2. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо засад державної регіональної політики та політики відновлення регіонів і територій : Закон України від 09.07.2022 № 2389-ІХ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2389-20#Text>
3. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021-2027 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695 : станом на 6 січня 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-п#Text>
4. Про затвердження Національної економічної стратегії на період до 2030 року : постанова Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 179 : станом на 6 січня 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/179-2021-п#Text>
5. Про затвердження Порядку перерахування міжбюджетних трансфертів : Постанова Кабінету Міністрів України від 15.12.2010 № 1132 : станом на 29 січня 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1132-2010-п#Text>
6. Про Комісію з розробки Концепції державної регіональної політики України : Розпорядження Президента України від 30.09.1999 № 241/99-рп : станом на 16 лютого 2000 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/241/99-рп#Text>
7. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року : Закон України від 28.02.2019 № 2697-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-19#Text>
8. Про публічний моніторинг земельних відносин : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.05.2023 № 474 : станом на 24 липня 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/474-2023-п#Text>
9. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року "Про Стратегію людського розвитку" : Указ Президента України від 02.06.2021 № 225/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/225/2021#Text>
10. Про схвалення Стратегії демографічного розвитку України на період до 2040 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 30.09.2024 № 922-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/922-2024-р#Text>

Основна та додаткова література

1. Гусєва О. Ю., Воскобоева О. В., Ромащенко О. С. Регіональна економіка : навч. посіб. Київ : Державний університет телекомунікацій, 2020. 121 с.
2. Дмитрієв І. А., Шевченко І. Ю. Регіональна економіка : навчальний посібник. Харків : Стиль Издат, 2018. 284 с.
3. Заблоцький Б. Ф. Регіональна економіка : навчальний посібник. 2-ге вид., стереотип. Львів : Новий Світ-2000, 2025. 546 с.
4. Завадських Г. М. Регіональна економіка : навчальний посібник. стереотип. вид. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2025. 556 с.
5. Лишиленко В. І. Регіональна економіка : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 384 с.
6. Олійник Т. Г., Мельник І. О., Горобченко О. А. Регіональна економіка : опорний конспект лекцій для здобувачів вищої освіти ступеня бакалавр спеціальностей 071 «Облік і оподаткування», 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форми навчання. Миколаїв : МНАУ, 2017. 119 с. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/2098>.
7. Савченко В. Ф. Регіональна економіка : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2024. 339 с.
8. Соляр В. В., Анісімова О. В. Регіональна економіка: тренінг-курс : навчально-методичний посібник. Харків : Видавництво Іванченка І. С., 2021. 173 с.
9. Тараненко В. І. Регіональна економіка : навчальний посібник. Київ : Кондор, 2026. 305 с.

Монографії

1. Механізми нової регіональної політики: досвід ЄС та уроки для України : монографія / за ред. В. С. Куйбіди, Л. І. Федулової, О. М. Петроє. Київ : Талком, 2022. 399 с.
2. Повоєнне відновлення економіки України: проблеми та напрямки вирішення : монографія / за ред. В. Є. Хаустової. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2023. 240 с.
3. Резильєнтність ендогенного розвитку регіонів України в умовах глобальних викликів та шоків : монографія / за ред. М. І. Мельник. Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, 2024. 307 с.
4. Смарт-спеціалізація регіонів України: методологія та прагматика реалізації : монографія / за ред. І. З. Сторонянська. Львів : ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України, 2022. 424 с.

Наукові фахові публікації

1. Агрес О. Г., Садура О. Б., Попадинець Н. М., Семчук Р. Б. Фінансово-кредитні інструменти фінансування місцевого економічного розвитку. *Регіональна економіка*. 2024. № 4(114). С. 89–99. URL: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-4-9>.
2. Давимука С. А. Регіональний розвиток України на шляху до європейської інтеграції: роль інноваційних інструментів. *Регіональна економіка*. 2024. № 3(113). С. 15–26. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-3-1>.
3. Данилишин Б. М. Управління просторовим відновленням та розвитком громад і регіонів України: стратегічні пріоритети та європейський вектор. *Регіональна економіка*. 2024. № 4(114). С. 5–11. URL: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-4-1>.
4. Заблодська І. В., Гречана С. І., Ковальчук Є. О. Когерентність сталого будівництва та місцевого економічного розвитку на деокупованих і постраждалих територіях. *Регіональна економіка*. 2024. № 4(114). С. 39–51. URL: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-4-5>.
5. Кравців В. С., Жук П. В. Теоретико-прикладні аспекти сучасної візії регіональної екологічної політики в Україні. *Регіональна економіка*. 2024. № 4(114). С. 21–29. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-4-3>.
6. Малиновський В. Я. Стан і перспективи розвитку багаторівневого врядування в Україні в контексті реалізації цілей Державної стратегії регіонального розвитку. *Регіональна економіка*. 2024. № 4(114). С. 12–20. URL: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-4-2>.
7. Мельник М. І., Яремчук Р. Є. Аналіз проблем транспортної мобільності агломерацій (на прикладі Львівської агломерації). *Регіональна економіка*. 2024. № 4(114). С. 52–62. URL: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-4-6>.
8. Мульська О. П. Інструментарій посилення міграційної безпеки в проєкції соціально-економічного відновлення України. *Регіональна економіка*. 2024. № 4(114). С. 79–88. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-4-8>.
9. Снігова О. Ю. Вугільні громади як території з особливими умовами для розвитку: створення точок зростання в процесі декарбонізації. *Регіональна економіка*. 2024. № 4(114). С. 30–38. URL: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-4-4>.
10. Шульц С. Л., Луцків О. М. Підприємницька активність і просторово-структурна трансформація економіки України. *Регіональна економіка*. 2024. № 3(113). С. 27–36. DOI: <https://doi.org/10.36818/1562-0905-2024-3-2>.

Рекомендовані інформаційні ресурси

1. Eurostat. Regions and cities : official website. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/regions-and-cities> (дата звернення: 16.06.2026).
2. Open Budget. Державний вебпортал бюджету для громадян : вебсайт. URL: <https://openbudget.gov.ua/>
3. Демократія і належне врядування. Міжнародний фонд відродження. Офіційний сайт. URL: <https://www.irf.ua/>
4. Державна служба статистики України : офіц. вебсайт. URL: <https://stat.gov.ua/uk>
5. Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру : офіц. вебсайт. URL: <https://land.gov.ua/>
6. Державне агентство водних ресурсів України : офіц. вебсайт. URL: <https://www.davr.gov.ua/>
7. Державне агентство лісових ресурсів України : офіц. вебсайт. URL: <https://forest.gov.ua/>
8. Децентралізація в Україні : офіц. портал реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади. URL: <https://decentralization.ua/>
9. Економіка. Суспільство. Світ. Аналітичний портал «Слово і діло». URL: <https://www.slovoidilo.ua/2025/10/08/infografika/finansy/yaki-subvencziyi-peredbachaye-proyekt-derzhbyudzhetu-2026-rik>
10. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України : офіц. вебсайт. URL: <https://mepr.gov.ua/>
11. Міністерство розвитку громад та територій України : офіц. вебсайт. URL: <https://mindev.gov.ua/>
12. Моніторинг земельних відносин : офіц. вебсайт / Державна служба України з питань геодезії, картографії та кадастру. URL: <https://land.gov.ua/monitorynh-zemelnykh-vidnosyn/>
13. Офіційний сайт Державна служба фінансового моніторингу України. URL: <https://fiu.gov.ua/>

ДОДАТОК А
**КОМПОНЕНТНА СТРУКТУРА ПРИРОДНО-РЕСУРСНОГО
ПОТЕНЦІАЛУ УКРАЇНИ**

Макрорегіони, області	Потенціал регіону у % до потенціалу країни	Потенціал ресурсів за видами, %					
		мінеральних	водних	земельних	лісових	тварин	природних
<i>Східний</i>	49,4	50,9	8,4	32,7	1,4	0,4	6,2
Дніпропетровська	10,9	68,9	4,8	21,3	0,3	0,4	4,3
Донецька	12,3	72,8	4,8	16,8	0,4	0,1	5,1
Запорізька	3,9	20,4	20,1	49,7	0,7	0,7	8,4
Кіровоградська	3,0	10,8	11,9	70,3	1,6	0,6	4,8
Луганська	8,8	73,8	6,8	13,8	0,8	0,2	4,6
Полтавська	3,5	11,5	11,0	68,1	2,9	1,1	5,4
Сумська	2,7	3,4	15,9	65,3	7,6	0,6	6,7
Харківська	4,3	14,2	11,4	54,6	3,9	0,5	15,3
<i>Західний</i>	35,1	6,6	17,1	55,0	9,3	0,5	5,1
Вінницька	3,6	2,1	9,7	79,1	3,5	0,4	5,1
Волинська	1,7	1,0	18,	55,2	16,2	0,7	9,2
Житомирська	2,9	5,5	15,9	59,8	12,6	0,1	9,5
Закарпатська	2,5	3,0	31,5	19,4	17,4	0,5	28,6
Івано- Франківська	2,2	7,5	33,3	24,1	17,6	0,2	17,4
Київська	4,0	3,8	12,3	59,5	5,5	0,7	18,4
Львівська	3,7	22,5	22,7	29,2	11,1	0,2	14,3
Рівненська	1,8	5,0	16,4	55,0	16,1	0,1	6,8
Тернопільська	2,1	1,2	13,6	75,0	4,7	0,9	5,3
Хмельницька	2,7	3,5	13,8	72,6	3,8	1,0	5,9
Черкаська	3,0	5,8	12,7	67,7	4,6	0,2	8,3
Чернігівська	3,6	10,8	12,9	59,1	6,7	0,6	9,5
Чернівецька	1,3	5,2	18,3	50,0	12,6	0,3	13,7
<i>Південний</i>	15,5	5,1	18,7	57,4	1,3	1,0	16,9
Кримська	6,0	10,0	19,3	39,0	1,8	0,5	29,6
Миколаївська	2,9	2,8	23,2	66,7	0,5	1,0	5,9
Одеська	3,7	1,8	11,1	71,8	1,3	0,5	13,5
Херсонська	2,9	1,6	22,7	67,1	1,0	1,0	6,4
<i>Усього</i>	100,0	28,3	13,1	44,4	4,2	0,5	9,5

Джерело: [7]

ДОДАТОК Б

НАПРЯМИ СМАРТ-СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ РЕГОНІВ УКРАЇНИ

НАПРЯМИ СМАРТ СПЕЦІАЛІЗАЦІЇ РЕГОНІВ УКРАЇНИ
(вказані у Стратегіях регіонального розвитку на 2021-2027 роки)

Сільське господарство та АПК, Харчові продукти, Біоекономіка

Вінницька, Івано-Франківська, Полтавська, Житомирська, Харківська, Луганська, Чернігівська, Одеська, Черкаська, Херсонська, Львівська, Тернопільська області

Машинобудування (приладобудування)

Дніпропетровська, Харківська, Запорізька, Луганська, Львівська, Полтавська, Хмельницька, м.Київ (прилади, устаткування), Тернопільська (світлотехнічна)

ІТ індустрія

Дніпропетровська, Кіровоградська, Рівненська, Черкаська, Чернігівська, м.Київ, Харківська, Луганська, Тернопільська

Енергетика

Луганська (ВДЕ), Львівська (біоенергетика), Запорізька, Полтавська (ефективність), Харківська (машинобудування), Київська, Кіровоградська

Фармацевтика/медицина (+біоінженерія), Харківська, м.Київ

Туризм/рекреація

Чернівецька, Закарпатська, Луганська, Миколаїв, Сумська, Херсонська, Івано-Франківська, Вінницька, Полтавська (бішофіт), Херсонська, м.Київ

Креативна індустрія

м.Київ, Харківська, Львівська, Донецька

Деревообробна промисловість / меблі

Рівненська, Чернівецька, Івано-Франківська, Львівська, Житомирська (меблі)

Хімічна промисловість

Дніпропетровська, Івано-Франківська, Луганська області

Морська індустрія, Акваіндустрія

Миколаївська область

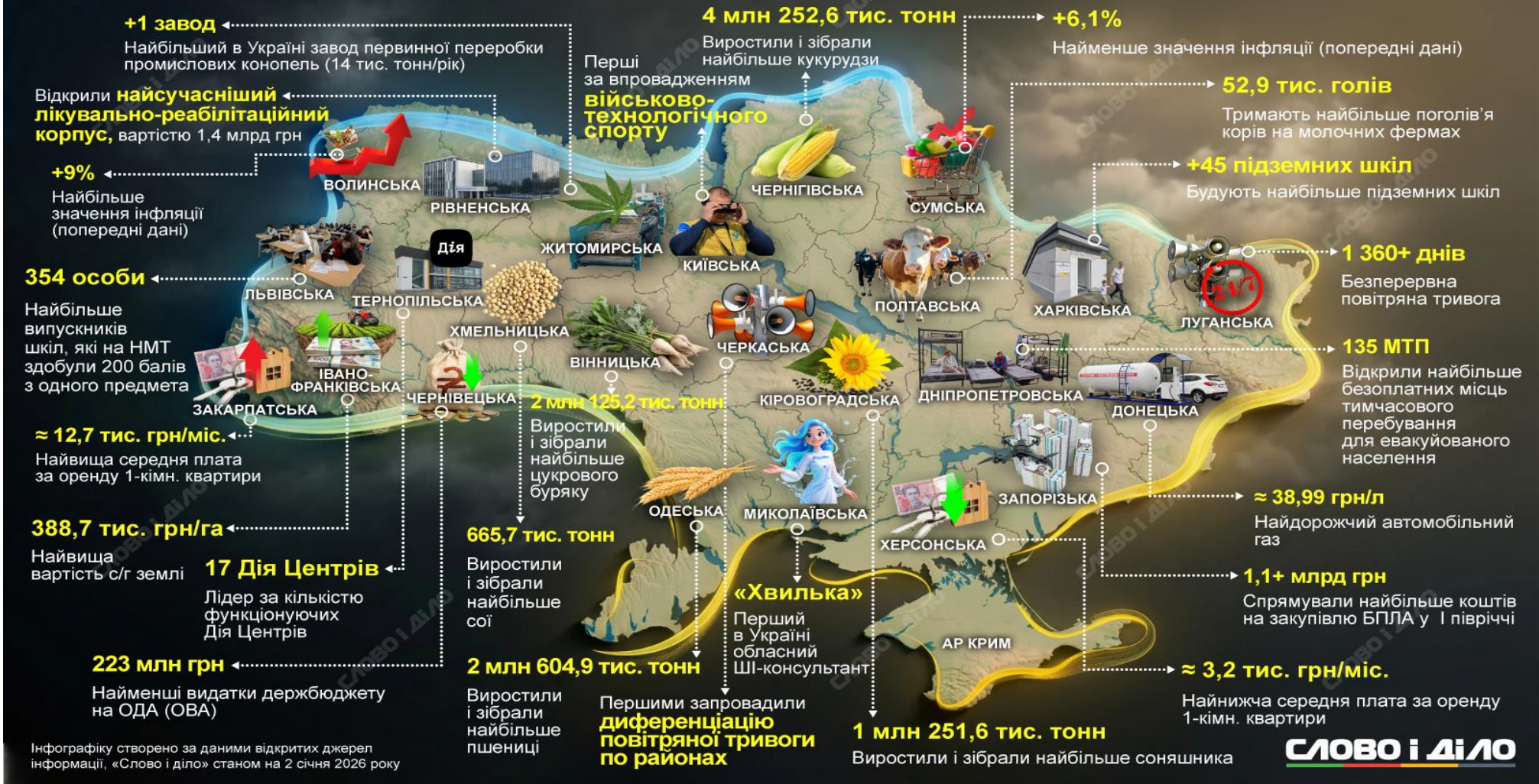

Текстильна промисловість

Львівська область

ДОДАТОК В

ЧИМ ВІДЗНАЧИЛИСЯ ОБЛАСТІ У 2025 РОЦІ

ДОДАТОК Д

Динаміка Індексу регіонального людського розвитку, 2004 – 2014 рр.

	2004		2005		2006		2007		2008		2009		2010		2011		2012		2013		2014	
	ІЛР	ранг	ІЛР	ранг	ІЛР	ранг	ІЛР	ранг	ІЛР	ранг	ІЛР	ранг	ІЛР	ранг	ІЛР	ранг	ІЛР	ранг	ІЛР	ранг	ІЛР	ранг
АР Крим	3,5693	2	3,6526	5	3,7633	2	3,8030	2	3,8535	3	3,8655	3	3,7857	5	3,7714	9	3,9431	6	3,9964	4		
Вінницька	3,3848	13	3,5298	11	3,5363	13	3,4855	18	3,5527	19	3,5362	17	3,5251	20	3,5717	19	3,6658	21	3,6485	18	3,7046	17
Волинська	3,3317	19	3,3532	21	3,3710	20	3,4415	20	3,4434	23	3,5214	18	3,5260	19	3,6245	14	3,7389	15	3,7417	13	3,7696	13
Дніпропетровська	3,4776	8	3,5969	8	3,5901	8	3,5969	12	3,6864	9	3,6368	11	3,6140	13	3,6143	15	3,7400	14	3,7213	15	3,7867	12
Донецька	3,4375	11	3,5157	14	3,5550	12	3,5940	13	3,6001	16	3,4870	19	3,5247	21	3,5759	18	3,7543	12	3,6422	20		
Житомирська	3,2610	21	3,3296	23	3,2804	25	3,3065	24	3,3876	24	3,4065	23	3,3373	25	3,3561	25	3,5397	25	3,4996	25	3,5892	20
Закарпатська	3,7834	1	3,8957	1	3,9580	1	3,9486	1	4,1231	1	3,9044	2	3,8340	3	3,8658	3	4,0678	2	3,9817	5	4,0536	3
Запорізька	3,3693	15	3,4609	17	3,5292	14	3,5664	15	3,6070	15	3,6237	12	3,6401	10	3,8047	6	3,9556	5	3,9063	6	3,9743	5
Івано-Франківська	3,3833	14	3,6041	7	3,6283	6	3,6778	6	3,6423	11	3,6040	14	3,6198	12	3,6492	13	3,7530	13	3,6301	21	3,8112	11
Київська	3,5052	6	3,5816	10	3,4985	16	3,6078	11	3,8512	4	3,7621	6	3,8014	4	3,8023	7	3,9184	7	3,8710	7	3,9245	6
Кіровоградська	3,2075	23	3,2359	25	3,3017	24	3,2934	25	3,3035	25	3,2931	25	3,3593	24	3,4427	24	3,5411	24	3,5568	23	3,4954	22
Луганська	3,1709	24	3,3356	22	3,3164	23	3,3342	23	3,4880	20	3,4536	20	3,5344	18	3,5682	20	3,7665	11	3,7046	16		
Львівська	3,5408	3	3,6743	4	3,7624	3	3,6675	8	3,7952	6	3,8296	5	3,7764	7	3,8261	4	3,9988	4	4,0100	3	4,0451	4
Миколаївська	3,4230	12	3,4970	15	3,6281	7	3,6132	10	3,7498	7	3,6212	13	3,5967	15	3,6926	11	3,9106	8	3,7436	12	3,8185	10
Одеська	3,3546	17	3,5273	12	3,5255	15	3,6139	9	3,6542	10	3,6784	8	3,7470	8	3,7215	10	3,8299	10	3,8188	9	3,8602	7
Полтавська	3,5373	4	3,7219	2	3,7184	5	3,6720	7	3,6340	12	3,6757	9	3,7260	9	3,8062	5	3,8390	9	3,8332	8	3,8222	9
Рівненська	3,3522	18	3,4023	18	3,5647	11	3,5886	14	3,6273	13	3,5388	16	3,6082	14	3,5972	16	3,6985	19	3,6481	19	3,7169	16
Сумська	3,2559	22	3,3869	19	3,4829	17	3,5431	16	3,5728	18	3,4405	22	3,5772	16	3,5608	21	3,5752	23	3,6025	22	3,6433	19
Тернопільська	3,4707	9	3,5849	9	3,4491	18	3,5281	17	3,6102	14	3,6510	10	3,6305	11	3,6748	12	3,7310	17	3,7735	10	3,8278	8
Харківська	3,4865	7	3,6972	3	3,7345	4	3,7722	3	3,8813	2	3,8497	4	3,8512	1	3,9566	1	4,1489	1	4,2097	1	4,2745	1
Херсонська	3,2840	20	3,3642	20	3,3352	22	3,4333	21	3,4677	21	3,3796	24	3,4265	23	3,4941	23	3,5957	22	3,5028	24	3,5794	21
Хмельницька	3,3595	16	3,4881	16	3,3717	19	3,4487	19	3,5773	17	3,5406	15	3,5575	17	3,5424	22	3,6684	20	3,7275	14	3,6864	18
Черкаська	3,4433	10	3,5245	13	3,5824	10	3,7585	4	3,7091	8	3,7421	7	3,7848	6	3,7928	8	3,7344	16	3,7667	11	3,7570	14
Чернівецька	3,5332	5	3,6489	6	3,5888	9	3,7144	5	3,8256	5	3,9271	1	3,8510	2	3,8889	2	4,0393	3	4,1621	2	4,1598	2
Чернігівська	3,1473	25	3,2410	24	3,3353	21	3,3811	22	3,4638	22	3,4439	21	3,5215	22	3,5798	17	3,7055	18	3,6884	17	3,7533	15
В середньому по Україні (25 регіонів)	3,4028		3,5140		3,5363		3,5756		3,6443		3,6165		3,6303		3,6712		3,7944		3,7755		3,8206	

Навчальне видання

РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

методичні рекомендації

Укладачі: **Горобченко** Оксана Анатоліївна
Христенко Ольга Андріївна

Формат 60*841/16. Ум.друк.арк. 5,93

Тираж ___ прим. Зам №__

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №4490 від 20.02.2013 р.